

The importance af Frank Birkebæk

Bordet er langt. Dugen hvid damaskes og opdækningen indbydende. For enden sidder værten og glæder sig over gæsternes behag ved de frembårne retter. Samtalen summer og emnerne ligger centralt i humanismen: historie, heraldik, kunst, kulturarv, uden dog helt at forlade en højst timelig optagethed også af maden og vinen – af nydelsen.

Værten er selvfølgelig Ernst Verwohlt, som med sikker hånd leder sit selskab gennem en lysende aften, hvor ånden befordres af produkter fra de håndværk, der udføres i køkken og vinkælder.

Den tanke har tit slået mig, at hvis Verwohlt og Gustav Wied havde været samtidige i byen Roskilde, så havde førstnævnte i dag været genstand for litterær og personalhistorisk interesse på samme niveau som "forlæggene" for f.eks. Clausen og Knagsted. En så indlysende personlighed som denne bogs adressat var selvfølgelig blevet genstand for Wieds – uden tvivl kærlige – pen. Nu er det i stedet blevet sådan, at deres åndelige slægtskab må dyrkes med historiens distance. Så det blev Verwohlt, der formidlede Wied – og ikke omvendt.

Både statur og personlighed rager op over mængden når formanden eller amtsdirektøren – nu i sit otium – befærder byens liv. Han efterlever også Fåre-Pers udsagn om, at "den ligesom skærer bedre ved damp" og hyller sig derfor gerne i cigarrøgens velduft.

Men det er ikke alene på afstand, Verwohlt syner. Kvaliteten holder også ved nærkontakt, og på mange felter – foruden amtets forvaltning – kan man se de tydelige spor af hans indsats. Flere venter uden tvivl i fremtiden.

Det mangeårige formandskab for Historisk Samfund for Roskilde Amt har holdt foreningen livskraftig og resulteret i en fornem række årbøger, og gennem foredragsvirksomheden er byen og amtets historie blevet forbilledlig formidlet.

Selv har Verwohlt bidraget aktivt til byens og amtets historiske udforskning gennem amtets støtte til beskæftigelsesprojekter, hvis resultater på flere områder har givet afgørende indsigt. I Roskilde lykkedes det bl.a. at fastlægge forløbet af byens middelalderlige vold og grav.

De mange nye informationer om byens kulturarv, der blev fremdraget i de år, ledte naturligt frem til en drøftelse af behovet for en nyskrevne Roskildehistorie. Med Verwohlts energi som brændstof, kunne Historisk Samfund og Roskilde Museum i 1992 udsende første bind af Roskilde Bys Historie. I dette efterår følger de to sidste bind, og landets første hovedstad har dermed fået bragt sin historie frem til 1970. Det har været lidt af en tour de force at nå så langt, men formanden har utrætteligt lagt sit arbejde i den gode sag, og med vanligt lyssyn gennemlevet bl.a. håbløse økonomiske situationer.

Når vi er ved det emne – arkæologien, ikke økonomien – bør det nævnes, at det også faldt sig således, at en undersøgelse måtte henlægges til Inger og Ernst Verwohlts have. Det skal nævnes, at den er beliggende i Roskildes middelalderlige købmandskvartér, Vindeboder. Sjældent er en arbejdsom udgravning blevet belønnet så rigeligt – og her tænkes ikke kun på de arkæologiske resultater. Inger og Ernst udviste en omsorg for det gravende personel, som ofte holdt os på pladsen til efter mørkets frembrud, og mens deres græsplæne forsvandt i dybe huller og store jordbunker, fornøjede de os med deres fortræffelige selskab. Haven har siden øjensynligt genfundet sin fordums form og er blevet sig selv igen, men deltagerne ved bedre.

Gustav Wied fylder jo, som det også vil fremgå andetsteds, en del i formandens horisont. Verwohlts litterære optagethed af netop den forfatter forekommer så indlysende rigtigt, at det var en helt ureflekteret selvfølgelighed, at han blev en central person i gendannelsen af Gustav Wied Selskabet. Lige så naturligt var det at

indskrive hans navn på formandsposten. Selskabets genfødsel blev en bevæget periode, hvor sanserne blev holdt lysvågne og argumenterne blev slebet gennem hyppig brug. Wied kunne atter engang give byens ansigter den klædelige blussende røde kulør, og atter engang fik han lov til at sætte dagsordenen for Roskildes debat. I de dage blev der produceret materiale nok til flere Wied-noveller – eller for den sags skyld en hel roman. Men forfatteren måtte jo nøjes med et satyrsmil i sit hinsides Parnas.

Blandt de mange gøremål i de tider, hørte den årlige frokost hos forlæggeren Jørgen Fisker til højdepunkterne. Under forsæde af foreningens æresmedlem, skuespilleren Ebbe Rode, nåede selskabet vidt omkring i den danske frokostgeografis bedste landskaber, og destillater af høj kvalitet gjorde rejsen næsten æterbåren. Ikke alt, der blev snakket om, vedrørte forfatteren – men alt, der blev sagt, ville have pirret hans fine øre for interessante emner og replikker. Tilstede var en næsten wiedzsk parade af gode borgere: skuespilleren, amtsdirektøren, forlæggeren, dommeren, sagføreren, museumsforvalteren, direktøren og præsten. Undertegnede var selv et komma i denne kongerække, som indimellem også kunne suppleres med andre. Undervejs til disse frokoster opmuntrede formanden os altid på bedste vis med gode historier og kærlige formaninger. Og han evnede at gøre en triviell rejse fra Roskilde til Frederiksberg til en indholdsrig begivenhed. Bl.a. kunne han afbryde den slagne bilrejse med bemærkningen: "Kør os over Slotspladsen (Amalienborg, selvfølgelig). Vi vil sgu' komme stands-mæssigt gennem hovedstaden". En omvej, javel, men dog den direkte vej til tilværelsens salt.

Nu runder den stovte skikkelse det trekvarte århundrede, øjensynligt påvirket af vind og vejr – og helt naturligt genstand for opmærksomhed og hyldest. Den vidende polyhistor og den hengivne ven har selv spøgefuldt og med sit velkendte glimt i øjet omtalt "the importance of being Ernest". Vi andre har for længst oplevet "the importance of being nearby". Tillykke med dagen og tak for et fortsat frydefuldt bekendtskab.